

GEOGRAPHICAL SCIENCES

ОСОБЛИВОСТІ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Яковлева Валентина Анатоліївна,

к. пед. н., доцент,

Чайківський Роман Сергійович

Студент

Житомирський державний університет

ім. Івана Франка, м. Житомир, Україна

Вступ. Актуальність теми зумовлена необхідністю комплексного дослідження стану зайнятості населення в Україні та світі, визначення основних тенденцій, проблем і перспектив розвитку ринку праці, а також обґрунтування механізмів підвищення рівня зайнятості в умовах економічної трансформації та євроінтеграції. Попередні дослідження в галузі економіки праці висвітлюють різні аспекти зайнятості, однак комплексне порівняння українського та міжнародного досвіду, врахування сучасних глобальних викликів і формування практичних рекомендацій на цій основі залишаються недостатньо розробленими.

Мета дослідження полягає у всебічному аналізі сучасного стану зайнятості населення в Україні та світі, виявленні основних тенденцій і проблем, а також розробці рекомендацій щодо підвищення рівня зайнятості у контексті економічної трансформації та євроінтеграції.

Матеріали та методи. Матеріал дослідження включає статистичні дані Державної служби статистики України, аналітичні звіти міжнародних організацій (Міжнародна організація праці, OECD, ЄС), наукові публікації останніх п'яти років та нормативно-правові акти України.

Методи дослідження: аналіз статистичних даних, порівняльний та структурний аналіз, аналітичні та прогнозні методи оцінювання ринку праці,

узагальнення міжнародного досвіду регулювання зайнятості, економетричне моделювання, системний підхід.

Результати та обговорення. Зайнятість населення є однією з найважливіших соціально-економічних категорій, яка відображає рівень розвитку економіки, ефективність використання трудових ресурсів та ступінь добробуту населення. Вона визначає не лише рівень доходів громадян, а й соціальну стабільність у суспільстві, рівень бідності та економічну безпеку держави. У сучасних умовах глобалізації зайнятість населення зазнає суттєвих змін під впливом міжнародних економічних процесів, розвитку технологій та інтеграції ринків праці. Світовий ринок праці характеризується мобільністю робочої сили, поширенням нових форм зайнятості та зростанням конкуренції між працівниками різних країн. Особливу роль відіграє цифровізація, яка сприяє розвитку дистанційної роботи, фрілансу та гіг-економіки.

Однією з ключових тенденцій у світі є зміна структури зайнятості. Зменшується частка зайнятих у традиційних галузях (промисловість, сільське господарство) і зростає зайнятість у сфері послуг та високотехнологічних секторах. Це пов'язано з автоматизацією виробництва, впровадженням інновацій та зростанням ролі знань і навичок у сучасній економіці.

Водночас ці процеси мають суперечливий характер. З одного боку, технологічний прогрес створює нові можливості для працевлаштування, з іншого — призводить до скорочення робочих місць, особливо для низькокваліфікованих працівників. Це посилює проблему структурного безробіття та вимагає від держав ефективної політики у сфері освіти та перепідготовки кадрів.

В Україні ситуація із зайнятістю населення має свої особливості. Ринок праці характеризується значними диспропорціями, які проявляються у регіональних відмінностях, нерівномірному розподілі робочих місць та різному рівні економічної активності населення. Особливо гострою проблемою є тіньова зайнятість, яка знижує податкові надходження до бюджету та обмежує соціальний захист працівників. Суттєвим фактором, що впливає на зайнятість в

Україні, є трудова міграція. Значна частина працездатного населення виїжджає за кордон у пошуках кращих умов праці та вищої заробітної плати. Це призводить до скорочення трудового потенціалу країни, але водночас забезпечує надходження валютних коштів у вигляді грошових переказів.

Окремо слід відзначити вплив сучасних кризових явищ на зайнятість населення України. Воєнні дії, економічна нестабільність та демографічні проблеми значно ускладнюють функціонування ринку праці. Зростає рівень безробіття, змінюється структура зайнятості, збільшується частка вимушено переміщених осіб, які потребують працевлаштування. Державна політика у сфері зайнятості відіграє важливу роль у регулюванні ринку праці. Вона включає як пасивні заходи (виплата допомоги по безробіттю), так і активні (професійне навчання, стимулювання підприємництва, створення нових робочих місць). Ефективність цієї політики значною мірою визначає рівень зайнятості населення та здатність економіки адаптуватися до змін. Міжнародний досвід свідчить, що найбільш ефективними є активні заходи політики зайнятості. Зокрема, інвестиції в освіту, розвиток людського капіталу, підтримка інновацій та малого бізнесу сприяють створенню нових робочих місць і підвищенню конкурентоспроможності економіки. У сучасних умовах важливого значення набуває концепція гідної праці, яка передбачає забезпечення належних умов праці, соціального захисту та рівних можливостей для всіх громадян. Це є одним із ключових напрямів розвитку ринку праці як в Україні, так і у світі. Підвищення рівня зайнятості населення сприятиме економічному зростанню, підвищенню добробуту громадян та забезпеченню соціальної стабільності в країні.

Висновок. Таким чином, зайнятість населення є складним багатофакторним явищем, яке формується під впливом економічних, соціальних та політичних чинників. Для підвищення рівня зайнятості в Україні необхідно вдосконалювати державну політику, враховувати світові тенденції та адаптувати міжнародний досвід до національних умов.